

Potiyovo kamaḡa

Niga isana *Exodus* banina ba potiyovo kamaḡa bi kauwa laukaidi Israeḷ lavedi edi miyamiya nove bainewa wala a wai taupaula yababa bi Idip a potiyovo kamaḡe. Niga bukanemo ba giu laubanidi 4:

Ġibulu lavedi wai taupaula yababa bi
Maimaituwa i wai yawasanidi,
Ġibulu lavedi a nawa Sainai oyanemo,
Maimaituwa waianina Sainaimo i voiye ena
lava lisidimo bi waigake i vitedi
Israeḷ lavedi laudune gabuna a voiye.

Deikap ena tubulelesa Idip noponemo i wapa dabalala

¹ Deikap natunatuna bi edi vanuwa lavedi waitedi a nawa Idip. ² Bi isedi ba Lubin, Simiyon, Livai bi Diuda ³ Isaka, Sebulon bi Bendiman ⁴ Den, Neptali, Ged bi Ase. ⁵ Deikap ena tubulelesa wapana matabuna 70. Bi Diyousep tana kaikana i doli te Idipmo.

⁶ A miya gulata kwalabu visa mulidimo Diyousep, tuwatuwaḡana waitedi mba kimtina a peki kovi. ⁷ ✧ Bi geḡa te Israeḷ damna ai natuna dabalala bi Idip dobuna ai wanavu bi a ḡailisi gulata.

Idip ḡalibonana Israeḷ lavedi i egelidi noya dididiga a voiye

⁸ ✧ Kamaina bi ḡalibona valivaliuna waibada i vai bi Diyousep mote i sibe. ⁹ Tana ena

✧ 1:7: Giu 7:17 ✧ 1:8: Giu 7:18

lava i giuwedina gado, “Ei koi kita kauwa, Is-lael lavedi a wapa kauwa bi a ḡailisi gulata. ¹⁰ ✧Bi waiḡasiḡasi laḡannemo mai te kadaḡaviya sa sagudi bi sai ḡaviyeda bi eda dobu sa gose. Augunai bai kauwina ta voiye te mote simai natunatuna.”

¹¹ Taunana aubaina babada ai dubudi te Is-lael lavedi noyamo sa egelidi. Bi a egeli gudegudedi te malagai labu isedi Pitom bi Lemesis a ḡaledi, ḡalibona ena pulapula ani wai dubudi. ¹² Tedi Is-lael lavedi noyamo a voyedi te a wainuwatoi gulata. Bi kota Is-lael lavedi yaḡolo te a wai natuna dabalala. Idip lavedi niganana Is-lael lavedi a nailedi. ¹³⁻¹⁴ Idip lavedi Is-lael noyamo a voyedi te ai nuwatoitoi. A egelidi te doḡa a gwadai bi biliki a patipatidi bi kota noya ḡesaudi a voivoiyedi bi edi daibimo a noyanoya gulata bi mote a lau launuwatoiyeidi.

²² ✧Idip ḡalibonana giu bagibagina Idip li-sidimo i sako bi i giuwena gado, “Ḡibulu lavedi nopodimo libilibi ololotodi sa tubutubuḡana ba Naelo gaubinemo sai kaluwedi. Bi waiwaivinidi taudiḡa sa miya.”

2

Mousis i tubuḡa

¹ Kamaina bi oloto bi waivini tedi Livai damna bi taudiḡa ai ka naḡinaḡi. ² ✧Waivinina i bwaga bi i laubewa te gomana olotona i bewa.

Lağannemo i kita te gomana kitana i visu gulata, tana kandavonemo i labe te nawalai faiona a kovi. ³ Lağannemo tana mayana i vai te mote ġemoġemotina te gomana kandavonemo ima labe, aubaina te tana dou gulegulewemo a vatuvatulina i vai bi patimo nopona i pati kaukauwe te mote gauba ima sola saġa. Kamaina bi gomana i vai te dou noponemo i suveki bi ġawaġawa nopodimo Naelo gaubinemo i waipoule. ⁴ Bi gomana nuvuna gauba diyanemo lau manemanekemo i moito bi i wai kita wata te gomana lisinemo bai ya tubuġa.

⁵ Kamaina bi ġalibona natuna waivinina i nawa Naelo gaubinemo asiwa aubaina. Bi ena taupaula labu gauba diyanaġa a moimoito nawa. Kamaina bi i wai kita nawa te dou ġawaġawa nopodimo i kita bi ena taupaula ġemota i giuwe te ya vai natome. ⁶ Ġalibona natuna waivinina dou kuvuna i kailageti bi i kita te gomana. Bi gomana i ġabaġaba te i launuwatoiye bi i giuna gado, “Niga ba Ġibulu gomenina.”

⁷ Kamaina bi gomana nuvuna ġalibona natuna i waitalayena gado, “Ġemoġemotina maso e nawa Ġibulu waivinina ei doli tavaite bi gomana i waisusu aubaim ee?”

⁸ Bi tana giu i wai munena gado, “Emaso, ku nawa!” Kamaina bi gomana nuvuna i nawa te tinaotina i wai doli tavaite. ⁹ Kamaina bi ġalibona natuna waivini i giuwena gado, “Niga gomenina aubaigu kwai susu bi yài mai'im.” Kamaina te waivini gomana i vai bi i wai susu. ¹⁰ ✧ Lağannemo gomana i seda mulinemo ba waivini gomana i

✧ 2:10: Giu 7:21

nawe ḡalibona natuna i vite te i wainatunae. Bi ḡalibona natuna i giuna gado, “Niga gomenina gaubemo e solu lageti, aubaina isana Mousis.”

Mousis i naila i nawa Midian doḡunemo

¹¹ ✧ Laḡannemo Mousis i dididiga tana i nawa ena lava mani Ġibulu i va kitekitedi. Ġome i kita te Idip lavedi ena lava a egelidi bi noya vitevitedi a voivoiyedi. Ġome tana Idip lavana i kita te Ġibulu olotona ḡemota i katikativunu. ¹² Mousis i wai laulau kita te mote aiyai bamo, kamaina bi tana Idip lavana i lai peki, bubu i wai sula sala te i ḡuluvi.

¹³ Bokinamai Mousis i munaḡa ena lava li-sidimo bi i kita te Ġibulu oolotodi a wai ḡasiḡasi. Kamaina bi waḡasiḡasi tauwaitubuna i waita-layena gado, “Bai aubaina falom Ġibulu kwa katikativunu?”

¹⁴ Ġome olotona i giuna gado, “Tam aiyai ḡailisi i vitem bi kwa waibadaemai? Tam kuna ḡoeḡoena tagu kwai pekigu, mai maḡo Idip lavana kuna waipekina, ee?” Ġome Mousis i naila bi i wai noḡotana gado, “Bai e voivoiyena gode lava matabudi kaikana a sibe.” ¹⁵ ✧ Ġalibona laḡannemo Mousis giuna i vaiye ba i ḡoeḡoe te Mousis maso i waipeki bi geḡa te Mousis i velau ḡalibona i gose kamaḡe bi i nawa Midian.

3

Mousis pilisi Detolo vaitena a miyamiya te natuna waivinina Sepula i naḡi.

Maimaituwa Mousis lisenemo i giu

¹ Lağan ġemota Mousis botiyana Detolo ena ġamoġamo i labelabedi, Detolo ba Midian edi pilisi. Mousis ġamoġamo i wai dolidi a nawanawa kalakalaleleġa eete oya isana Olebimo* a tava, Maimaituwa ena oyamo. ² ✧Gome BADA ena aneya i laumaġata maibena kai vavanina kai tombolunemo. Mousis i kita te kai tomboluna i vavavana bi geġa te mote kai tomboluna i kalakalati. ³ Mousis noponemo i wainoġotana gado, “Yà nawa te niga kauwina mote ani tubuġa bi i tubuġa, yà kita. Bai aubaina mote kai tomboluna ima kalakalati?”

⁴ BADA i kita te Mousis i vavanawanawa taunana aubaina Maimaituwa kai vavanina noponemo i giuna gado, “Mousis, Mousis.”

Kamaina bi Mousis i giuna gado, “Oe, tagu niga.” ⁵ Bi ġome Maimaituwa i giuwena gado, “Kuma vava natonato, em kaġesuma kwa kaikamaġe banina niga doġa waiyawa dabanemo kwa moimoito. ⁶ Tagu taunana em magumagula Eiblaġam, Aisik bi Deikap edi Maimaituwa.” Laġannemo Mousis niga mai giuna i vaivaiye ba i naila bi matana i wai govegove te mote Maimaituwa ima kita.

⁷ Gome BADA i giuna gado, “Tagu e kita te Idip lavedi egu lava Islael sa laulau kivigeboġeyedi. Tedi edi lau aiyoi e vaiye bi edi wai nuwatoi kaikana e sibe, te bainewa maso taupaula edi babada edi ġailisimo maso ei yawasanidi. ⁸ Taunana aubaina tagu e yovo te Idip edi waibadamo yài yawasanidi bi yà nawedi dobu

* **3:1:** Isana ġesau ba Sainai. ✧ **3:2:** Giu 7:30-34

dididiginemo. Bi dobuna ba visuvisuna bi mau-maulina yà vitedi. Mba dobuna taunana Keinan, niganana Ġiti, Amoli, Pelisait, Ġivait bi Debus lavedi sa miyamiyana. ⁹ Bi niganana Islael edi ḡaba e vaiye bi Idip lavedi edi laukivigeboḡebo kaikana e kita. ¹⁰ Taunana aubaina niganana yà giugiu kamaḡem, kwa nawa ḡalibona lisinemo bi egu lava Islael lavedi Idip dobunemo kwa kapotiyovodi.”

¹¹ Bi geḡa te Mousis Maimaituwa i giuwena gado, “Bai! Tagu mote bai yà sibe, te maso yà nawa ḡalibona lisinemo bi Islael lavedi Idipmo yà kapotiyovodi.”

¹² Bi kota Maimaituwa i giuwena gado, “Tagu vaitem ta nawa. Bi laḡannemo Islael lavedi Idipmo kwa kapotiyovodina, ba temi niga oy-anemo ko lauduneyegu. Gome kaka kwa sibe kauwe te tagu taunana e giukamaḡem.”

¹³ Bi Mousis Maimaituwa i giuwena gado, “Laḡannemo yà nawa Islael lavedi lisidimo bi yà giuwedina gado, ‘Emi magumagula edi Maimaituwa i giukamaḡegu lisimimo.’ Bi simai talayegu gado, ‘Tana bainewa isana?’ Te tagu bainewa yà giuwedi?”

¹⁴ Bi Maimaituwa Mousis i giuwena gado, “Niga mainana kwa giuwedi, TAGU MAI MIYAMIYAGU.”†

¹⁵ Bi kota Maimaituwa Mousis i giuwena gado, “Islael lavedi kwa giuwedi te tagu BADA edi magumagula Eiblaḡam, Aisik bi Deikap edi Maimaituwa, yà giugiukamaḡem lisidimo. Niga

† **3:14:** Ġibulu kalinedimo TAGU MAI MIYAMIYAGU tana taunana i giukamaḡegu, vaiyena maibena Yahweh.

taunana tagu isagu ya kena nonoḡa bi tubulelesa matabuna sa noḡotiwata bi sa giuwata.”

Mba taunana mulinemo Mousis i munaḡa nawa Midian, ḡome kaka i nawana Idip.

Idip ḡalibonana Mousis i giuwena gado, “Tagu mote ḡemoḡemotina te bai kwa giugiuwena ya voiye. Tedi kamaina te mai sa noyanoya.”

Taunana aubaina Maimaituwa Idip lisidimo kauwa gebogebodi wapawapa i voiyedi.

11

Maimaituwa i giu te Idip natunatudi oloolotodi, tautautuwaḡa yai pekidi

¹ BADA, Mousis i giuwena gado, “Tagu kovoḡa damodamona ya giukamaḡena ḡalibona bi Idip lisidimo. Mba taunana mulinemo ba ḡalibona ya laukaikamaḡe tautauyemi bi ya kwavimi te ko nawa. ² Lava kwa giuwedi waiwaivini bi olooloto te Idip lavedi diyedimo a miyamiyana sai baḡedi te waisiya silva bi goldimo voivoiyedi sa vitedi.”

³ BADA mani Idip i voiyedi te Islael lavedi a vivile kauwedi. Bi ḡalibona ena waibabada bi lava matabudi Mousis a kita te tana lava dididiga bi a kasagesaḡe.

⁴ Kamaina bi Mousis ḡalibona i giuwena gado, “BADA niga mainana i giu, “Tagu mateya dudubala modonemo Idip dobuna ya nawa yaḡosi ⁵ bi libilibi oloolotodi tautautuwaḡa Idip noponemo yai pekidi. Noke ḡalibona natuna ena gabu tauvaina te nove ya yovo taupaula witi taututugudana natuna bi kota kau natunatudi geigei tubuḡidi lisidimo. ⁶ Bi Idip dobuna matabuna

ḡaba kwatululu ya nawa yaḡosi. Niga ḡaba kwatululuna mote mai wala bamo i tubuḡa bi kota muliḡa mote mai ima tubuḡa. ⁷ Bi Israel lavedi mote bai gebogebona lisidimo ima tubuḡa, daḡasi mote kaka Israel lavedi bi edi ḡamoḡamo lisidimo ima gwau.’ Ḙome kaka ko sibe te Israel lavedi bi Idip lavedi BADA ya daidailidi. ⁸ Tam em waibabada matabudi sa nato kaḡe pakagumo, sa laudune bi sa giuna gado, ‘Aee, niganana kaka em lava vaitedi ko nawa makai.’ Niga taunana mulinemo kaka ya nawa.” Kamaina bi Mousis ma medimedina ḡalibona i gose kamaḡe.

⁹ Bi BADA, Mousis i giuwena gado, “Ḙalibona mote kalinam ima vaiye, mba mai kauwinemo kaka tagu mataila ḡesaudi ya voyiedi Idip lisidimo.” ¹⁰ Mousis bi Elon niga matailidi matabudi ḡalibona matanemo a voyiedi. Bi geḡa te BADA, ḡalibona nopona i voyie te i ḡaiḡai bi Israel lavedi mote i nuwakamaḡedi te ena dobu sa gose.

12

Vawaitauli soina pakana

¹ Laḡannemo Israel lavedi Idipmo yaḡolo a miyamiya ba BADA, Mousis bi Elon i giuwedina gado, ² “Niga nawalaina ba nawalai dolidolina temi aubaimi ya waitubu niga kwalabunemo. ³ Israel lavedi matabudi ko giuwedi te laḡan wai 10-na niga nawalainemo olooloto ḡemotaḡa vanuwa ḡemotaḡa nopodimo sipu ee gouti sa kamaḡatidi te mai sa moito tedi aubaidi. ⁴ Bamoda vanuwa lavedi mote a wapa te mba muselina

sa kani kovi ba edi lava diyedimo taumiya sa iyevidi te, luvedimo mainana soiso sa sivudi te sa kani. ⁵ Bi musala ko waimağatina ba sipu ee gouti bi ena kwalabu ġemota bi mote sidasidana. ⁶ Bi ko labe kauwedi, sa moito te lağan wai 14-na niga nawalaina noponemo. Mba aubiganemo Israeł lavedi matabudi musala sai pekidi. ⁷ Bamo vanuwidiğa musala sa kanikanina, tedi kwasina sa tai bi gudu dabediğa bi mataeta diyedi sa yasağidi. ⁸ Mba dudubalina ġemotinemo tedi musala sa ovodi. Kamaina bi buledi mote muu'a vaitena bi tasima ġolağolana vaitedi sa kanidi.

¹¹ Bi muliğa kaka sa kanina, tedi sai gala, dag-ilolo bwalidimo sa panidi, kağesuma sa kotedi bi diğona sa legaudi bi sa kani makamakai. Mba ba vawaitauli soina tagu BADA ani vivilegu.

¹² “Mba dudubalina ġemotinemo tagu Idip no-pona yà nawa yağosi bi ooloto tautautuwağa bi ġamoğamo geigei tubuğidi yài pekidi bi Idip edi maimaituwa sa lau lauduneyedina matabudi yà kovoğidi. Tagu BADA bai e giuwena ba yà voiye.

¹³ Bi temi emi vanuwa mataetidimo kwasina ba mataila. Lağannemo kwasina e kitana ba vanuwina yà vawaitauli. Bi lağannemo Idip yà kovokovoğidi ba mote bai gebogebona lisimimo ima tubuğa.

¹⁴ “Temi bi emi tubulelesa niga soina lağanina ba kwalabu matabuna ko voiye wata. Lağannemo ko soisoina ba tagu BADA yà moimoito galamemina taunana ko noğoti wata.”

Buledi mote muu'a vaitena soina

15 BADA i giuna gado, “Laḡan wapana 7 nopodimo buledi muu'a vaitena koma kani. Mba soina laḡanna ko waitubuna muu'a matabudi emi vanuwemo koi naḡasedi. Aiyai bi i kanina ba tana mote egu lava Islael nopodimo ima miya. 16 Mba wiki pakanemo bi damonemo ba koi ḡemotimi bi ko lauduneyegu, noya ḡesaudi mote koma voyiedi bi kaniḡa ba ko kanonoḡidi.

17 “Laḡan muliḡa buledi mote muu'amuu'ana soina ba ko voyie. Mba tagu Idipmo e ka kapotiyovomi. Taunana noḡotiwatana.”

Vawaitauli soina ai tubu

21 Kamaina bi Mousis Islael babadidi i yogedi a tava ai ḡemotidi bi i giuwedina gado, “Ko nawa makai emi vanuwaḡa bi sipu ee gouti koi pekidi bi vawaitauli soina ko voyie. 22 Bi kwasina aboma noponemo ko ḡini bi belana lagana ko gasi te kwasina aboma noponemo ko taivai bi gudu dabediḡa bi mataeta diyedi ko yasaḡidi. Dudubalemo mote aiyai ima potiyovo eete olao-lala. 23 Laḡannemo BADA Idip noponaḡa ya nawa bi libilibi oloolotodi tautautuwaḡa yawai pekidi bi emi vanuwemo ya tava bi kwasina mataetaḡa ya kitedina ba vanuwidi ya vaitaulidi. Tana mote taulaukageboḡebo aneyina imai anine te emi vanuwemo libilibi oloolotodi, tautautuwaḡa mote ima ka ḡeḡebodi.

24-25 “Laḡannemo temi bi emi tubulelesa BADA doḡa i giugiuwapaena ḡome kona tavana ba niga giuvavasaḡina ko noḡotiwata bi soina kwalabu

matabuna ko voiye wata. ²⁶ Bi bamoda natu-natumi sai talayemina gado, ‘Niga soina banina bai?’ ²⁷ Ba ko giuwedina gado, ‘Niga ba vawaitauli sewasewana BADA lisinemo. Banina lağannemo tana Idipmo libilibi oloolotodi tautautuwağa i waipekidi ba Islael eda vanuwa i vawaitaulidi bi i nawa ota.’ ” Ğome lava tuwapekedi ai tupagwaliyedi bi a laudune. ²⁸ Mousis bi Elon Islael lavedi a giuwedi te BADA bai i giugiuwedina mainana a voiye.

Libilibi oloolotodi tautautuwağa a peki

²⁹ Dudubala modonemo BADA libilibi oloolotodi tautautuwağa matabudi Idip noponemo i waipekidi. Noke ġalibona natuna tautuwağa ena gabu tauvaina lisinemo i waitubu te i yovo biliwelokomo taumiya bi kota ġamoğamo natu-natudi geigei tubuğidi waitedi a peki. ³⁰ Taunana aubaina ġalibona, ena waibabada bi Idip lavedi matabudi dudubala modonemo a kena moito bi a vaiye te ġaba bi lauaiyoi Idip dobuna i nawa yağosi. Bi vanuwa onena libilibi tautautuwağa ula pekidiga.

³¹ Bi ġalibona mba dudubalinemo Mousis bi Elon i yogedi a tava bi i giuwedina gado, “Emi lava Islael waitedi ko gosemai bi ko modina ko nawa bi BADA ko lauduneye kona giugiuna mainana. ³² Emi sipu, emi gouti bi emi ġamoğamo ġesaudi waitedi koi dolidi bi ko modina. Bi kota emi Maimaituwa lisinemo ko laupali te ya kavisuvisugu.”

³³ Ġome Idip lavedi Islael a egelidina gado, “Niga dobuna ko gose bi ko nawa makai, mote koma miya, mai te ka peki kovi.”

³⁷ Islael lavedi Lamesismo a modina a nawana Sakot. Bi olooloto wapana 600 tausan bi waivini bi libilibi mote a iyevidi. ³⁸ Kota lava wapewapedi ḡesaudi mote Islael lavedi bi sipu, gouti bi ḡamoḡamo wapewapedi waitedi a nawa. ³⁹ Laḡannemo Idip lavedi a kwavikwavivaidi ba mote edi gavogavo te kani maso a vononoḡa, taunana aubaina edi falawa gwadagwadaidi mote mu'a waitena vitavitalena a avala ota bi a modina. Mba falawidi taudidi a viliwaitabetabedi bi buledi a gabudi.

⁴⁰ ✧ Islael lavedi Idipmo a miyana kwalabu 430 a kovi.

Vawaitauli soina giuvavasaḡina

⁴³ Kamaina bi BADA, Elon bi Mousis i giuwedina gado, “Vawaitauli soina ena giuvavasaḡa ba niga mainana, “Tautavatava mote niga soina sima kani. ⁴⁴ Aiyai bi ena taupaula i gimelina ba kwapibwali lisinemo ya voiye kaka muliḡa soina ya kani. ⁴⁵ Bi nanavai lavedi bi taunoya manemo ko wai maiidina ba mote sima kani. ⁴⁶ Bi muselina mote sima ka potiyovo didiyaumo. Kamaina te vanuwa noponemo sa kani bi siliḡe mote sima doukotodi. ⁴⁷ Islael lavedi matabudi kamaina te vawaitauli soina sa voiye.”

✧ **12:40:** Pak 15:13

13

Libilibi tautautuwağa ba BADA lisenemo sa laupuyoyedi

¹ BADA, Mousis i giuwena gado, ² “Libilibi oloolotodi tautautuwağa ba ko vine kamağedi tagu aubaigu. Libilibi oloolotodi tautautuwağa Israel noponemo bi ġamoğamo geigei tubuğidi oloolotodi ba BADA aubaina.”

Mousis Israel lavedi i giuwedina gado,

¹¹ “BADA kaka ya kapotiyovomi niga do bunemo bi Keinan lavedi edi do bu ya vitemi, wala emi magumagula bi temi lisimimo i giugiuwapana mainana. Lağannemo ya vitemina, ¹² ba natunatumi oloolotodi tautautuwağa bi ġamoğamo geigei tubuğidi oloolotodi BADA ko vite, mba tana aubaina. ¹³ Sipu natuna ko vai bi donki natuna olotona ko kune munağe. Bamoda mote koma kune ba donki iwana ko puneki. Bi natunatumi oloolotodi tautautuwağa matabudi ko kunekune munağedi.

¹⁴ “Lağan muliğa natunatumi sai talayemina gado ‘Bai aubaina niga mainana ta voivoiye?’ Ba temi niga mainana ko giuwedi, ‘Tama Idip do bunemo ke wai taupaula yababa bi BADA ena ġailisi dididiginemo i kaikamağemai. ¹⁵ Bi geğa te ġalibona nozona i ġaiğai gulata bi mote i wianinemai te ka nawa. Taunana aubaina BADA libilibi oloolotodi tautautuwağa bi ġamoğamo oloolotodi Idip noponemo i wai pekidi. Taunana aubaina ġamoğamo olotona geigei tubuğina kalaulau sewasewayena ba libilibi tautautuwağa ka kunekune munağedi.’ ¹⁶ Niga vaivaina ta

voivoiyena ba mataila, te bainewa BADA ena ġailisimo Idip noponemo i kapotiyovoda. Mba maibena mataila nimemimo bi solatapemimo.”

²⁰ Islael lavedi Sakot a gose bi dobu isana Etam kalakalalelena isunemo a ġalavu. ²¹ Bi BADA suwalemo Islael lavedi i laulau etadoliyedina maibena giyou pwapwatana. Bi dudubalemo ba maibena kai vavanina pwapwatana i lailaiyanedi. Taunana aubaina tedi suwala bi dudubala a nawanawa.

14

Ġalibona Islael lavedi i kwavi watedi

⁵ Laġannemo Idip ġalibonana giu i vaiye te Islael lavedi a modina, tana ena waibabada waitedi nuwedi a vitedi bi a giuna gado, “Niga bai te voiye bi Islael lavedi a modina a nawa bi eda taupaula yababa tei nawa kamaġedi.” ⁶ Taunana aubaina ena seliot bi ena tauwaiġaviya i ka nonoġidi. ⁷ Tana seliot laukaidi 600 bi seliot matabudi Idip noponemo i wai ġemoġemotidi te eta taudoliyena i wai oneoned. ⁸ Bi BADA, ġalibona nuwana i ka bagibagi te Islael lavedi mote i lau avenakiyedi. Taunana aubaina Islael lavedi mayasisidi a nawanawana i kwavi watedi. ⁹ Tana ena tauwaiġaviya, seliot tauvelayedi bi osimo tauwaiġaviya Islael lavedi a kwaviwatedi. Islael lavedi tedi Fi-Aliotmo nisa sabasabana diyanemo ġalavumo a miyamiya bi a tava gudedi. Fi Aliot ba niga nevanemo bi Bal Sefon dobuna ba noi nevanemo.

¹⁰ Laḡannemo ḡalibona ena tauwaiḡaviya Islael lavedi a tavatava guededi ba Islael lavedi gado sai kita ba Idip lavedi kaikana a tava guededi. Ḡome Islael nuwedi i yapuyapu bi a binau saḡa BADA lisinemo te maso i sagudi.

¹¹ Bi Mousis a giuwena gado, “Ei Mousis bai kuna voiye? Mai bena Idipmo tauyewa geḡa bi kunai dolimai te niganana kalakalalemo ka peki. ¹² Mba taunana Idipmo ke giuwem, te maso kuna gosemai te maso ke miya gwaso bi Idip aubaidi kei taupaula yababa. I visu te maso Idipmo ke miyamiya kaka ke peki bi niganana kalakalalemo kuna tavaitemai bi ka pekina mote i visu.”

¹³ Bi Mousis lava i giuwedina gado, “Koma naila! Nuwemi ya lautou bi koi nuwabagibagi te BADA bai ya voyena ko kita. Noi lavedi mani Idip ko kitekitedina ba muliḡa mote koma kita munāgedi. ¹⁴ Temi koi nuwabagibagi ota, BADA kaka aubaimi yai ḡaviya.”

Islael nisa noḡonaḡa a nawa te a yawasana

¹⁵ Kamaina bi BADA, Mousis i giuwena gado, “Bai aubaina lisigumo ko binabinau? Islael lavedi kwa giuwedi te ko nawa ota. ¹⁶ Em diḡona kwalageti bi nisa dabanāḡa kwai yoyo nawe. Te nisa ya nuwadaila bi doḡa ḡasaḡasalināḡa Islael lavedi vaitedi ko nawa. ¹⁷ Tagu kaka Idip edi tauwaiḡaviya nuwedi yà lagetidi te Islael lavedi sa kwavi watedi. Bi ḡalibona ena tauwaiḡaviya edi seliot bi tauvelauyedi matabudi yà boboalidi. Ḡome kaka namaligu sa kita bi sa kasaḡesaḡegu.

18 Ġalibona ena tauwaiġaviya, edi seliot tauvelauyedi bi Idip lavedi matabudi tagu namaligu tedi lisidimo yà voiye te sa kita bi sa sibe te tagu BADA.”

19 Kamaina bi Maimaituwa ena aneya Islael lavedi i etaetadoliyedina, i nato mulidimo i moito. Bi kota giyou pwatapwatana matedimo i nato mulidimo i moito. 20 Bi Idip edi tauwaiġaviya bi Islael lavedi mododimo i moito. Dudubalemo Idip lavedi edi yawanimo i voiye te i wai boimatuwa bi Islael lavedi edi yawanimo i voiye te yanayana i kena. Niga mainana i voiye te Idip edi tauwaiġaviya Islael lavedi mote sima banavidi.

21 Kamaina bi Mousis nimana i tuġu nisa dabanaga. Mba dudubalinemo BADA beubeu yawaninemo yavala i voiye te i lausuve malasako, te nisa i suve daili, nevana bi nevana bi doġa ġasaġasalina i laumaġata. 22 Bi Islael lavedi kataiyedimo bi ġeniyedimo nisa i ganagudu mai bilibili. Bi tedi nisa modonaġa doġa ġasaġasalinaġa a nawa. 23 Bi mulidimo Idip edi tauwaiġaviya edi seliot tauvelauyedi Islael a kwawiwatedi. 24 Laġan sakosakomo giyou bi kai vavanina pwatepwatedi nopodimo BADA i wai kita yovo bi i voiye te Idip edi tauwaiġaviya i kanuwanainidi. 25 Tana edi seliot i voyedi te kaġedi a nuwakamakamaġa bi nawa a kabi kasaġe. Ġome Idip lavedi a giuna gado, “Egu lava niga lavedi ta gose kamaġedi. BADA mulidimo i moito bi ya waiġaviyeda.”

26 Kamaina bi BADA, Mousis i giuwena gado, “Nimam kwa tuġu nisa dabanaga bi nisa ya nato yai ġemoti munaġe. Bi Idip edi tauwaiġaviya

edi seliot bi tauvelauyedi yai kwesitawedi.”
²⁷ Olaolalemo Mousis nimana i tuḡu bi nisa i nato
 i waigemoti munage. Bi Idip edi tauwaiḡaviya bi
 seliot tauvelauyedi bena maso a naila a munaga
 bi geḡa te BADA nisamo i waitonedi. ²⁸ Kamaina
 bi nisa i nato i waigemoti munage bi Idip edi
 tauwaiḡaviya bi seliot tauvelauyedi matabudi Is-
 lael mulidiḡa a velavelauna i waikwesi tawedi. Bi
 mote aiyai i yawasana.

³¹ Ġome Israeḡ lavedi BADA ena ḡailisi Idip lavedi
 lisidimo i voivoiyena a kitakita ba matabudi BADA
 a naile bi ai sumaḡe. Bi kota ena taupaula Mousis
 ai sumaḡe bi a vivile.

15

Mousis ena Sale

¹ Ġome Mousis bi Israeḡ lavedi BADA lisenemo a
 salena gado,

“Tagu ya sale BADA lisenemo
 banina tana saḡasaḡa guletina.
 Taunana aubaina osi bi seliot tauvelauyedi
 nisamo i waitonedi.
² BADA tana egu ḡailisi,
 tagu tana ya saleye.
 Tana egu Maimaituwa tana taunana
 i wai yawasanigu.
 Bi kota tamatamagu edi Maimaituwa
 kamaina te tagu ya kasaḡesaḡe ena ḡailisi
 aubaina.
³ BADA tana tauwaiḡaviya,
 bi tana taunana isana BADA.

- 4 Ḡalibona ena tauwaiḡaviya bi edi seliot nisamo i waitonedi,
bi kota ena waibabada laukaidi nisa sabasabanemo i waitonedi.
- 5 Te nisa dubadubana i suma tawedi,
bi a buluna mai ḡakima ya daudaululuna nisa dibunemo.
- 6 Oo BADA, tam kataiyam i ḡailisi gulata,
Oo BADA, kataiyam tauwaiḡaviyem i lau yovoḡedi.
- 7 Tam giukauwa te kuna ḡailisi gulata,
taunana aubaina te tauwaiḡaviyem kuna lauyovoḡedi.
Em medi i waikalagosedi maibena
kai leḡi pokinemo ya kalakalakabina mainana.
- 8 Tam kuna lausuve te nisa i nuwadaili,
bi i laimoitona maibena bilibili.
Bi nisa dibuna i laitabu.
- 9 Bi ḡaviya i laubagabagana gado, ‘Yà kwawiwatedi
bi yà kaidididi, te edi pulapula bi bai e ḡoḡoena yà kwayavaidi.
Egu kepata manimanina yà solu vai te yài pekidi.’
- 10 Bi geḡa te tam yawasimmo kuna lausuve te nisa i sumatawidi,
bi a buluna maibena ḡakima nisa bagibaginemo.
- 11 ‘Oo BADA bamo mote diyammo maimaituwa ḡesau mai tam?
Geḡa, geḡa ota!
Oo BADA tam giukauwa
te namalim waiyawa i ḡailisi gulata
bi anisove kauwidi kwa voivoiyedi.
- 12 Tam kataiyam kuna tuḡu

te em ḡaviya doḡa i gudedi.

13 Bi em ḡoe kenakena nonoḡinemo em lava kunai yawasanidi
bi kunai etadoliyedi.

Bi kota em ḡailisimo kuna labe nawedi
ee te em animiya waiyawemo kuna tavaitedi.

14 Bi dobu ḡesaudi a vaiye bi a naila gulata,
bi kota Filistiya lavedi nuwedi i kuluva.

15 Bi Edom waibabadidi a naila gulagulata,
Bi Mowab lavedi edi babada nananakidi
naila i ka gusugusudi.
Bi Keinan lavedi a naila mwatimwatiti.

16 Matabudi naila i wai wanavudi,
banina tam em ḡailisimo kuna voyedi
te a moitona mai koikoitau,
bi em lava a velauteiyāḡim.

Oo BADA, em lava panipanimu
kuna wai yawasanidina taudidi a
velauteiyāḡim.

17 Bi kuna saḡedi em oyamo kunai dubudi
te ḡome sa miya.

Oo BADA, em ani miya kunai logo wainono,
em oya waiyawemo kwa tavaitemai
te ḡome ka miya nonoḡa.

18 Oo BADA tam em waibadana
em lava lisidimo ya kena nonoḡa.”

19 Bi Islael lavedi nisa modonaḡa doḡa
ḡasaḡasalinaḡa a damana. Bi Idip ḡalibonana
ena osi, seliot bi osi tauvelauedi nisamo a bulu
biBADA nisa i natome munaḡe te i wai kwesi
tawidi.

Miliyam ena Sale

²⁰ Bi taugiuwatana Miliyam, Elon nuvuna, ena kelekelele i vai bi waivini ḡesaudi a kaiwata te kelekelele a kwadiyedi bi a bigabiga. ²¹ Ḡome Miliyam i salena gado,

“Oo, BADA ta kasaḡesaḡe banina tana ena ḡaviya i lauyovoḡedi,
tana osi tauvelauedi nisamo i kabuludi.”

Gauba waiḡolana i visuvisu

²² Kamaina bi Mousis Israel lavedi i wai dolidi nisa sabasabana a gose bi a nawa kalakalalele, dobu isana Sula. Ḡome laḡan faiona a babala kalakalaleleḡa bi gauba mote bamo a banavi.

²³ Bi tedi dobu isana *Mala** ḡome a tava bi gauba waiḡolana a banavi bi mote luvana te maso a tego ²⁴ Bi lava a wawalu Mousis lisinemo bi a giuna gado, “Bai ka tego?”

²⁵ Taunana aubaina Mousis BADA lisinemo i laupali bi BADA kai selipapina i wailove. Kamaina bi Mousis i vai bi gaubemo i pwalaḡe nawe, te gauba tegona i visu.

Mba ḡome BADA waiḡake i vitedi bi i wailaulubudi te sa kaiwata e geḡa. ²⁶ Bi i giuwedina gado, “Bamoda BADA Maimaituwa kalinana ko vaiye kauwena, ena ḡowana ko voyena bi kota waiḡake ko kaiwatedina ba tagu mote sida yàma vitemi maibena Idip lavedi e vitevitedina. Tagu BADA, tauwaiyawasanimi.”

²⁷ Bi tedi a tava dobu isana Elim, ḡome tovoḡa wapedi 12 doḡa noponemo a laulaupusuwali

* **15:23:** Ḡibulu kalinedimo Mala banina ba waiḡola.

saḡa bi gogoka kaidi wapedi 70 pakedimo gauba diyanemo a lauḡalavu.

16

Kalakalalemo BADA Israeḡ lavedi kani i vitedi

¹ Israeḡ lavedi matabudi Elim dobuna a gose bi a modina a nawa Sina kalakalalelenemo a tava. Sen ba Elim bi Sainai mododimo. Sauginemo Israeḡ lavedi Idip a potiyovo kamaḡe bi Sina dobunemo a tavana ba nawalai wailabuna, laḡan wai 15-nemo.* ² Lava matabudi kalakalalemo bi ḡome a wawaluna Mousis bi Elon lisidimo.

³ Bi Israeḡ lavedi a giuwedina gado, “I visu te tama maso Idipmo, BADA nimanemo ke peki! Ḡome ba musala gulewidi ke miya waikwaivivili bi ke kanikanina ema ḡowana luvanemo bi tam kalakalalenemo kunai doli tavaitemai bi kani ka pekipeki.”

⁴ Kamaina bi BADA, Mousis i giuwena gado, “Tagu kani malaḡa yà ḡini yovoḡena temi aubaimi. Laḡan onena ba lava kani sa laitupana laḡan ḡemota luvana. Niga mainana yà voiye te yà laulubudi bi yà kita, te egu waigake male sa kaidididi ee geḡa.” ⁵ Tedi laḡan wai 6-nemo maso kani a vonoḡe laḡan labu luvedi.

¹¹ Bi BADA, Mousis i giuwena gado, ¹² “Tagu Israeḡ lavedi edi wawalu e vaiye. Kwa giuwedi te tedi aubigamo, musala sa kani bi olaolalemo ba

* **16:1:** Israeḡ lavedi nawalai dolidolina laḡan wai 15-nemo Idip a potiyovo kamaḡe. Bi Sen Kalakalalelenemo a tavana ba nawalai wai labuna laḡan wai 15-nemo, mba ba nawalai ḡemota.

buledi sa kanidi edi ġowana luvanemo. Bi ġome kaka sa sibe te tagu BADA edi Maimaituwa.”

¹³ Mba aubiganemo galewemo mwanuwa fatafatagugu wapewapedi a lovo yovo bi ġalavu diyana ai wanavu bi olaolalemo ba silovu ġalavu i waikaivivili. ¹⁴ Laġannemo silovudi a ġasaġasala ba mwali kitedi maibena kunakunawa ġalavu diyana ai wanavu. ¹⁵ Bi laġannemo Islael lavedi a kitakita ba mote a sibe te bai mwalina bi taudiġa ai talavivilana gado, “Niga bai mwalina?”†

Bi Mousis i giuwedina gado, “Niga kanina ba BADA i vitemi te ko kani. ¹⁶ Bi niga ba BADA ena giu vavasāġa temi lisimimo, “Temi ġemoġemotaġa emi luvamo kani ko laitupa, te kaputilla labu ba lava ġemota aubaina.”‡

¹⁷ Taunana aubaina Islael lavedi Maimaituwa bai i giugiuwena mainana a voiye, te ġesaudi ba a laitupa gulata bi ġesaudi mote a laitupa gulata. ¹⁸ Tedi mabai bi a lailaitupa gulatana ba a luedi te mote nevana i kena gwsa bi mabai mote a laitupa gulata ba mote a maluwabi. Bi matabudi edi luva ġemoġemotina.

¹⁹ Kamaina bi Mousis i giuwedina gado, “Aiyai mote imai tope bokina aubaina.” ²⁰ Bi geġa te ġesaudi mote Mousis kalinana a vaiye bi kani nevana ai tope, olaolala ġesaunemo kani a bova bi a lau mwatamwata. Taunana aubaina Mousis lisidimo i medi gulata.

²¹ Bi olaolala onena, lava matabuna i lailaitupana ena luvamo bi suwala i saġa i poupoudidina

† **16:15:** Isa mana banina ba niga bai mwalina. ‡ **16:16:** Ġibulu kalinedimo container 2 litre luvana.

ba mana a laulaulesalesa. ²² Bi laḡan wai 6-nemo ba ḡemoḡemotaḡa kani a laitupa te kaputila 4 luvana ba lava ḡemota aubaina. Kamaina bi Islael wai babadidi a nawa Mousis lisinemo bi ai talayena gado, “Laḡan onena ba kaputila labu luvedi ke lailaitupa bi bai aubaina niganana kaputila 4 ka laitupa?” ²³ ✧ Bi Mousis i giuwedina gado, “BADA niga mainana i giu vavasāḡa: Bokina ba waiyawasi laḡanna, laḡan laukaina tana aubaina. Taunana aubaina ko laubuka ee ko laukweli bi bai ko kanikani sakona ba koi tope te bokina aubaina.”

²⁴ Bi Mousis bai i giugiuwena mainana a voiye te olaolala ḡesauna ba kani mote a sisi ee a bova. ²⁵ Bi Mousis i giuna gado, “Temi niganana kemiya ko kanidi, banina niganana waiyawasi laḡanna, BADA ena laḡan laukaina. Bi niganana mote kani ḡalavu diyanemo koma banavi. ²⁶ Laḡan 6 nopodimo kani ko laitupa bi wai 7-na ba waiyawasi laḡanna, mote kaka bai koma banavi.”

²⁷ Bi laḡan wai 7-nemo lava ḡesaudi a nawa te maso kani a laitupa bi geḡa te kani mote a banavi. ²⁸ Kamaina bi BADA, Mousis i giuwena gado, “Lava kwa giuwedi “Temi wala te niganana bai aubaina mote egu waiḡake bi egu wailovelove koma kaikaiwatedi? ²⁹ Ko noḡoti kauwe te BADA waiyawasi laḡanina i vitemi. Taunana aubaina laḡan wai 6-nemo ba laḡan labu luvedimo, kani i vite wainonomi. Bi waiyawasi laḡannemo lava matabudi maso vanuwemo a miya bi mote maso a nawa kani a lailaitupa.” ³⁰ Taunana aubaina waiyawasi laḡannemo lava mote kani a laitupa.

✧ **16:23:** Pot 20:8-11

31 Israeḷ lavedi kanina ai isana *mana* bi potipotina maibena keliko bi dinina maibena iwavi.Š

35 ✧ Bi Israeḷ lavedi kwalabu 40, nopodimo mana a kani nawe eete ani bayau dobuna visuvusunemo a tava. Tedi mana a kanikanina eete Keinan doḡana ena palatemo a tava.

17

Gauba lakudabadabamo i laupusuwali

1 ✧ Israeḷ lavedi matabudi dobu isana Sen kalakalalena a gose bi dobu te dobu a nawayedi, BADA ena giuvavasaḡa luvanemo. Tedi dobu isana lefidimmo a ḡalavu, mba ḡome mote gauba te Israeḷ lavedi maso a tego. 2 Taunana aubaina tedi Mosis vaitena ai kagiu bi a giuwena gado, “Gauba ku vitemai, ka tego!”

Bi Mosis i giuwedina gado, “Temi bai aubaina ko giugiuvitavitala bi kota BADA ko wai laulubu?”

3 Bi ḡome lava gadomagu a vokwalekwaleye bi Mosis a giu vitavitalena gado, “Tam bai aubaina ma natunatumai bi ema ḡamoḡamo vaitedi kuna kapotiyovomai Idipmo bi niganana gadomagu yai pekimai?”

4 Kamaina bi Mosis BADA lisinemo i binau saḡana gado, “BADA, niga lavedi bainewa ya voiyedi? Tedi sebuna te sa lauḡakimigu.”

5 Bi BADA, Mosis ena giu i wai munena gado, “Israeḷ waibabadidi ḡesaudi kwa legaudi bi kwai dolidi te ko nawa. Bi tam diḡonemo Naelo gaubina

Š 16:31: Ġibulu kalinedimo kai coriander pouna a koi luvae.

✧ 16:35: Dys 5:12 ✧ 17:1: Nam 20:2-13

kuna kwapukwapuna mba diğonina kwa vai bi ko nawa. ⁶ Bi Olebimo* kaka tagu matemimo yà moito. Bi tam lakudabadaba kwa gwali te gauba ya laupusuwali bi lava sa tego.” Bi BADA bai i giugiuwena Mousis mainana i voiye te Israeł waibabadidi a kita.

⁷ Kamaina bi Mousis mba dobuna i wai isana *Giuvitavitala bi Laulubu*,† banina Israeł lavedi ġome a giuvitavitala bi BADA laulubumo a sako bi a giuna gado, “BADA niga ġome vaiteda ee geğa?”

Israeł lavedi Amelekai lavedi vaitedi ai ġasiğasi

⁸ Bi Israeł lavedi lefidimmo a miyamiya bi Amelek lavedi a tava te a suluvaidi. ⁹ Kamaina bi Mousis Diyosuwa i giuwena gado, “Olooloto kwa vinedi bi ko nawa Amelek lavedi vaitedi koi ġasiğasi. Bi bokina ba tagu Maimaituwa diğona i giugiuwena yà vai bi dabatuwamo yà moito.”

¹⁰ Bi Mousis bai i giugiuwena mainana Diyosuwa i voiye te Amelek lavedi vaitedi ai ġasiğasi. Kamaina te Mousis, Elon bi Uwa a nawa dabatuwamo. ¹¹ Bi Mousis nimanemo diğona i kailagetina bainewa lofana ba Israeł lavedi a ġaiğailisi bi lağannemo nimana i sivusivu yovoğedi ba Amelek lavedi a ġaiğailisi. ¹² Bi lağannemo Mousis nimana i galigalina ba tedi ġakima a vai, a sako bi Mousis dabanemo i miya. Gome Elon bi Uwa nimana a kai lağetidi, ena tau kataiyanemo bi ena tau ġeniyanemo bi mainana a kaididi eete suwala i bulu. ¹³ Taunana aubaina Diyosuwa bi tausaguna vaitedi Amelek lavedi, edi tauwaiğaviya kepatemo ai peki kovidi.

* **17:6:** Olebi mba taunana oya Sainai. † **17:7:** Massah ba Giuvitavitala bi Meribah.

18

Detolo Mousis i vakita

¹ Mousis botiyana Detolo tana Midian pilisina. Bi i vaiye te Maimaituwa mwali matabuna Mousis bi Islael lavedi aubaidi i voyedi, lağannemo Idipmo i kapotiyovodi.

⁵ Detolo bi natuna waivinina Mousis mwana natunatuna oloolotodi labu vaitedi a nawa kalakalalelemo Mousis lisinemo, Maimaituwa ena oya pakanemo ğome Islael lavedi a lau ğalavu bi a miyamiya. ⁶ Detolo yağolo etamo bi Mousis ena giu i giukamağena gado, “Tagu botiyam Detolo, mwanem bi natunatumi labu vaitedi ka natonatona lisimmo.” ⁷ Mba ğome Mousis i potiyovo te botiyana Detolo matanemo i laudune bi i waisuluve. Kamaina bi ğome ai tala vivilana gado, “Tam yawayawasanım, ee?” Kamaina bi palai naponemo a sola nawa.

⁸ Bi BADA Islael lavedi waiyawasanidi aubaina bi baibağa i voivoiyedina ğalibona bi Idip lavedi lisidimo, bi kota etamo pilipili a banabanavidi bi BADA i waiyawasanidina taudidi botiyana i tainuwatau ⁹ Lağannemo Detolo niga giudi i vaiyedi ba nuwana i visu te Islael lavedi ba Idip edi waibada dibunemo a miyamiyana BADA i kapotiyovodi.

¹⁰ Bi i giuna gado, “BADA ta kasagesağe banina Idip bi ğalibona edi waibada gabulinemo Islael lavedi tana i kapotiyovodi. ¹¹ Niganana kaka e sibe kauwe te BADA i ğailisi gulata, mote mai maimaituwa ğesaudi. Banina Idip lavedi a nuwa

saḡasaḡa bi Islael a laulau kivigebogeboyedi bi tana i kapotiyovodi.”

Mousis taulauetala i vinedi

¹³ Bokina mainana Mousis etala gabunemo i miya saḡa, i lau etala bi lava edi pilipili i kaka didimanidi. Lava ḡome Mousis a moito wai kwai-vivili olaolala te i nawa i aubiga. ¹⁴ Laḡannemo botiyana Detolo i kita te Mousis bai matabuna lava aubaidi i voivoiye ba i giuwena gado, “Bai aubaina te mba kauwina tam taumḡa lava aubaidi kwa voivoiye? Taumḡa kuna miya bi lava a moito kwaivivilem bi kuna waitalapiliyedina eete suwala i bulu?”

¹⁵ Bi Mousis botiyana i giuwena gado, “Niga mainana ya voivoiyena banina lava sa nato lisigumo te Maimaituwa ena ḡowana etana sa sibe kauwe. ¹⁶ Laḡannemo lava aimiyataulina ba sa natomedi lisigumo bi Maimaituwa ena waiḡake luvanemo ya kadidimanidi.”

¹⁷ Ḡome Detolo i giuwena gado, “Mba mainana kwa voivoiyena mote i visu, mba ya poka kauwem. ¹⁸ Niga noyana ba i vita kauwa te taumḡa kwa voivoiye male tam bi lava ya pokemi. ¹⁹ Mousis kwai beyavaiyegu bi bai ya giuwemna ba Maimaituwa ya sagum te mainana kwa voiye. I visu te tam lava aubaidi Maimaituwa matanemo kwa moito bi laḡannemo lava edi pilipili sa natomedina lisimmo ba pilipilidi tana kwa vite. ²⁰ Maimaituwa ena waiḡake bi ena eta lava kwai lovelovedi te ena ḡowana luvanemo sa miya bi ena noya sa voiye. ²¹ Bi kwai laulau kita te olooloto Maimaituwa tauvivilena,

nuwanuwaueuyedi bi lava edi waikitamo ba tedi lava visuvisudi bi mote lava sima nato sima laukağesoluğedi. Mba lavedidi kwa vinedi te lava wapedi 1,000, 100, 50 bi 10 sai badayedi. ²² Bi tedi lava tauetaledi sa tubuğa bi lava waimiyataulidi edi pilipili sa kadidimanidi. Pilipili keikeilikidi tedi sa kadidimanidi bi nananakidi sa natomedi tam lisimmo. Niga mainana kaka tam sa sagum te em noya ya tekateka. ²³ Bamoda niga mainana kwa voyena ba Maimaituwa ya sagum te noya mote ima pokam. Temi lava edi pilipilimo ko sagudi te ma nuwavisudi sa nawa edi ani miyamo.”

²⁴ Mousis botiyana kalinana i vaiye bi bai matabuna i giugiuwena mainana i voiye. ²⁵ Tana Israel lavedi nopodimo lava nuwaueuyedi i vinedi te lava edi babada. Tedi lava wapedi 1,000, 100, 50 bi 10 taukitawatedi. ²⁶ Tedi lağan matabuna lava edi pilipili a kaka didimanidi. Bi pilipili nananakidi ba a nawenawedi Mousis lisinemo bi keikeilikidi ba tedi a kaka didimanidi.

²⁷ Detolo botiyana Mousis i wai ebo bi i munaga ena dobumo.

19

BADA Sainaimo Israel lavedi lisidimo i kamağati munağe

² Israel lavedi Lefidim a gose bi a modina a nawa kalakalalelemo, Sainai oyana pakanemo a galavu.

³ Ğome kaka Mousis i sağa i nawa oyamo Maimaituwa lisinemo. Mba oyanemo BADA, Mousis i giuwe te Deikap ena tubulelesa Israel

lavedi ya tai nuwataudina gado, ⁴ “Tagu bai Idip lisidimo e voyiena temi kona sibe. Maibena boniya bainewa natunatuna mabenemo ya ava'avalana, kota tagu mainana nimagumo eete niga ḡome e tavaitemi. ⁵ ✧ Bamoda, giugu ko voteyateyae bi niganana egu waianina ko kaiwata kauwena ba temi egu lava otimi ko tubuḡa. Dobu matabuna ba tagu mabigumo bi temi ba tagu egu lava otimi. ⁶ Tagu egu waibada noponemo ba temi matabumi pilisi noyana ko voyie. Bi temi niga dobuna noponemo ba egu lava waiyawa otimi ko tubuḡa. Niga giudi taudidi Israeḡ lavedi kwa giuvitedi.”

⁷ Kamaina bi Mousis i munaḡa yovo bi Israeḡ lavedi edi babada i giuwedi te ai ḡemotidi bi BADA bai i giugiuwena matabuna i giuvitedi. ⁸ Kamaina bi lava matabudi ai anina bi a giuna gado, “Kamaina, BADA bai i giugiuwena ka voyie.” Ḡome Mousis, lava edi waianina i vai bi i saḡa i nawa te BADA i giuvite.

⁹ Ḡome BADA, Mousis i giuwena gado, “Tagu kaka giyou pwatapwatanaga ya nato lisimmo, te lava sa vaiyegu vaitem ta waigiugu. Niga mai kauwinemo kaka tam bai kwa giugiuwena laḡan matabuna sai sumaḡe wata.”

Kamaina bi Mousis lava edi waianina BADA i giuvite. ¹⁰ Ḡome BADA, Mousis i giuwena gado, “Kwa yovo kwa nawa bi lava kwa giuwedi te niganana taudiḡa sa vokaukauwedi bi kota kwa giuwedi te bokina ba edi gala sa koḡedi kaka tagu BADA sa lauduneyegu. ¹¹ Lava kamaina te sa vononoḡa bi sa miyamiya. Bi laḡan wai

✧ 19:5: Wai 7:6

faioninemo ba Sainai oyanemo tagu BADA yà yovo te sa kitagu. ¹² Tam palata kwa solu waikwivivili oya pakanaga bi lava kwa giuwedina gado, 'Ko kita kauwa te palata koma potitawi bi oya paka otinemo koma tava bi koma sağai. Aiyai i nawa bi oyana i taukonina, mba kamaina te sa lai peki. ¹³ Niga mai lavana ee gamogamona palata i potitawi bi oyana i taukonina ba lavana ee gamogamona koma taukoni. Mba lavana ee gamogamona ko lau pawasi ee gakimemo ko lai peki.' Lağannemo bi bwagigi sa suvesuve wai lofalofa bi daguguna dididiga ko vaiyena ba lava oya pakanemo sa nato."

¹⁴ Ğome Mousis i munağa yovo lava lisidimo bi i giuwedi te taudiğa sa vokaukauwedi bi edi gala sa koğedi, BADA lauduneyena aubaina. ¹⁵ Bi kota Mousis lava i giuwedina gado, "Lağan waifaionina aubaina ko vononoğa. Bi lağan labu nopodimo mote tubuğa komai gemoti."

¹⁶ Kamaina bi lağan waifaionina olaolalemo palele i talatalağa ba namanamali i kivi bi kai sikeina baduwalina i yovona oya dabanemo. Bi bwagigi daguguna dididiga i gabağaba wailofalofana a vaiye. Bi lava matabudi naila i ka gusugusudi. ¹⁷ Kamaina bi Mousis lava i lau etadoliyedi te palai a potiyovo kamağe bi a nawa oya pakanemo a moito bi ğome Maimaituwa vaitena ai taubanava. ¹⁸ Bi Sainai oyana matabuna sikei i sumatawi banina BADA kaiğa i yovo. Bi sikei i sağa i nawana mai vagala sai tuni bi baduwalina. Bi oyana matabuna i gusu gulata. ¹⁹ Bi bwagigi daguguna i sağa te i sağa yabayababa. Bi

lağannemo Mousis Maimaituwa lisinemo i giugiu ba Maimaituwa ena giu i wai munena maibena palele daguguna. ²⁰ Ğome BADA i yovo Sainai oyana dabanemo bi Mousis i giuwe te ya sağa ya nawa lisinemo. Kamaina bi Mousis i sağa i nawa.

20

Waiğake wapana 10

¹ Maimaituwa niga giudi matabudi Islael lavedi i giuvitedina gado,

² “Tagu taunana BADA emi Maimaituwa, temi Idipmo konai taupaula yababa bi e kapotiyovomi.

³ Temi nimemimo mote maimaituwa ġesaudi koma voyiedi bi koma lauduneyedi. Tagu tauguğa ko lauduneyegu.

⁴ Temi nimemimo mote koikoitau koma voiye kitana mai bai galewemo e dobumo e nisa dibunemo. ⁵ ☆Bi koikoitau mote koma lauduneyedi. Tagu emi Maimaituwa tagu BADA unuunuligu. Tagu tauguğa ko lauduneyegu. Magula mabai a dabodabokeguna ba tagu kaka natunatudi, iteitedi, nosinosidi bi wağewağedi yà kovogidi. ⁶ Bi kota tedi mabai tagu sa goeğoeugu bi egu waiğake sa kaikaiwata ba tagu egu ġoe kenakenana tedi lisidimo ya kena nonoğa, kimta ani iyaiyava kasağa nopodimo.

☆ **20:5:** Pot 34:6,7; Wai 7:9,10

- ⁷ Tagu BADA emi Maimaituwa mote isagu komai beyabeyakuluĝe, aiyai mainana ya voyyena ba yà kovoĝi.
- ⁸ ✧ Waiyawasi laĝanna waiwaiyawina ko noĝoti bi ko vivile kauwe. ⁹ Laĝan 6 nopodimo temi emi noya matabudi ko voyyedi, ¹⁰ bi laĝan wai 7-na e vine te tagu BADA emi Maimaituwa lisigumo koi yawasi bi mote aiyai ima noya. Temi, natunatumi, emi taupaula ololotodi bi waiwaivinidi, emi ĝamoĝamo bi tautavatava matabudi lisimimo sa miyamiyana ba mote sima noya.
- ¹¹ ✧ Banina tagu BADA laĝan 6 nopodimo galewa, dobu bi nisa nopodimo mwali matabudi e voyyedi. Bi laĝan wai 7-nemo ei yawasi bi niga laĝanna e kavisuvisu bi e voyye te laĝan waiwaiyawina.
- ¹² ✧ Tamam bi tinam kwa viviledina ba tagu BADA em Maimaituwa niga dobuna yà vitevitemna noponemo em miya ya lofa.
- ¹³ ✧ Mote lava kumai peki.
- ¹⁴ ✧ Mote mwanem kuma vawaidoĝa.
- ¹⁵ ✧ Mote kuma danene.
- ¹⁶ ✧ Mote em tau kaiyovumo kumai wavu yababe.
- ¹⁷ Mote em tau ena vanuwa, ee mwanena, ee ena taupaula olotona ee waivinina, ee ena bulumakau, ee ena donki bi ena pulapula

✧ **20:8:** Pot 16:23-30 ✧ **20:11:** Pak 2:1-3 ✧ **20:12:** Met 15:4, 19:19; Mak 7:10, 10:19 ✧ **20:13:** Pak 9:6; Met 5:21, 19:18; Mak 10:19 ✧ **20:14:** Met 5:27, 19:18; Mak 10:19 ✧ **20:15:** Met 19:18; Mak 10:19 ✧ **20:16:** Pot 23:1; Met 19:18; Mak 10:19

ḡesaudi kuma kita konekonedī.”

21

Laukivigeboḡebo ena waiḡake

¹² “Aiyai bi ena tau i katikativunu bi i pekina ba lavana kota sa laipeki. ¹³ ✧ Bamoda aiyai ena tau i katikativunu bi mote waipekina aubaina bi i pekina ba tagu taulaipekina ena ani kandaḡona gabuna ya vine te ḡome ya nawa bi ya yawasana. ¹⁴ Bi laḡannemo aiyai ena tau vaitena a waiḡasiḡasi bi i waipeki otiḡe bi i naila i nawa egu oltamo yawasana aubaina ba lavana ko nawe tabunemo bi ko lai peki.

¹⁵ “Bamoda aiyai tamana e tinana i kwapuna ba tana kota sa laipeki.

¹⁶ “Bamoda aiyai lava i danenevai bi ya kuneye mane aubaina e yaḡolo lisinemo ya miyamiya bi a banavina ba kamaina te taudanenena sa lai peki.

¹⁷ ✧ “Bamoda aiyai tamana ee tinana i pasilina ba lavana sa lai peki.”

22

Miya kauwa ena giugiu

¹⁶ “Bamoda oloto i ḡoe te guguini totopa vaitena sa kenana ba kamaina te matavoi guguini ena magula ya vitedi kaka ya naḡi. ¹⁷ Bamoda waivini tamana bi olotona i dabokena ba kamaina te oloto manemo totopa ena magula yai mai'idi.

¹⁸ ✧ “Bamoda aiyai waivinina ya yabuyabune ba kamaina te sa laipeki.

✧ **21:13:** Nam 35:10-34 ✧ **21:17:** Met 15:4; Mak 7:10 ✧ **22:18:** Wai 18:10,11

19 ☆“Bamoda aiyai olotona ḡamoḡamo i wai mwanemwanenayena ba kamaina te sa laipeki.

20 “Bamoda aiyai maimaituwa ḡesauna lisinemo ḡamoḡamo i lausewasewaye bi mote tagu BADA lisigumo ba lavana sa lai peki.

21 “Tautavatava emi dobumo a tava bi sa miyamiyana mote koma laukivigeboḡeboyedi. Banina ko noḡoti te temi wala mainana Idipmo tautavatava kona miyamiya.

22 “Iwape bi kedakeda edi mwali matabuna mote koma vaḡaḡalidi. 23 Bamoda temi mainana ko voivoiye bi sa ḡaba saḡana tagu BADA lisigumo ba kalinedi ya vaiye 24 bi egu medi ya laukamaḡe te kepatemo ya i pekimi. Bi mwanewanemi sa iwape bi natunatumi saila kedakeda.

25 “Bamoda egu lava wainuwatoitoidi bi mane kuna vitedina ba manena bainewa ena didiga kota mainana sai sipo. Bi mote kuma giuwedi te manena sima lai pwata bi sima vitem, maibena lava ḡesaudi sa voivoiyena. Tedi lava lisidimo sa nawa bi mane sa vai bi muliḡa sa giuwedi te mane sa lai pwata, kaka sa vitevite munaḡedi. 26 Bamoda em tau mane i waibaḡam te kuna vite bi mataila ba ena kwesi kuna vai ba tam kwa vite munaḡe, muliḡa kaka suwala ya bulu. 27 Banina mba galana ḡemotina ena kwesi. Bamoda galana mote kuma vite munaḡe ba bai yai kwesi bi ya kena. Bamoda mainana kwa voivoiye bi sagu aubaina ya ḡaba saḡana ba tagu ena ḡaba ya vaiye. Tagu ba laulaunuwatoigu.”

☆ 22:19: Liv 18:23

23

Tam waiğakemo kwa moitodidi

¹ ✧ “Tam mote waiwavu kaikaiyovudi lava lisidimo kuma vaiyedi bi kuma giu nawedi. Bi lağannemo etalemo kuna moitona ba kamaina te giukauwemo kwa giu bi mote gebo taukauwena, mulinemo kuma moito. ² Lağannemo lava wape-wapedi gebogebos sa voivoiye ba mote nuwam sima solu bi mulidimo kuma nawa. Didimana etana kuma ka neğaneğa.”

24

Waianina bagibagina

³ Mousis i yovo munağa lava lisidimo bi BADA ena waiğake bi ena wailovelove matabuna lava i giuvitedi. Bi tedi matabudi ai anina ġemota bi a giuna gado, “Kamaina, tama BADA bai matabuna i giugiuwena ka voiyey.”

⁴ Ğome Mousis, BADA ena giu bi ena waiğake bukamo i gilumidi. Bokina mainana olaolalemo i kenamoito bi oya pakanemo olta i voiyey. Bi kota ġakima nananakidi 12 i waimoitodi bi ġakimidi ba Islael dam 12 yawai matailedi.

⁵ Kamaina bi Mousis Islael ewaewalidi i giukamağedi te ġamoğamo a vunudi bi BADA lisinemo sewasewa a gabuğosedi. Bi kota bulumakau a lausewasewayedi BADA lisinemo wainuwağemota aubaina. ⁶ Ğome Mousis ġamoğamodi kwasinidi nevana abomemo i ġini yovoğey bi olta dabanağa i lai sepusepu nawe.

✧ **23:1:** Pot 20:16

⁷ Tana kota waianina bukana i vai bi i iyevi lava matabudi lisidimo. Tedi matabudi BADA giuna a vaiye bi a giuna gado, “Kamaina, tama BADA bai matabuna i giugiuwena ka voiye.”

⁸ ✧ Mousis kwasina abomina i vai bi lava i laise-pusepudi bi i giuna gado, “Niga kwasinina ba waianina matailina yà laibagi BADA i voivoiyena.”

¹² BADA, Mousis i giuwena gado, “Kwa sağa oyamo lisigumo kwa miyamiya kaka, ġakima labu tabetabedimo egu waiġake bi egu wailovelove e gilugilumina yà vitem. Bi kwa yovo kwa nawa bi lava kwai lovededi te sa kaiwatedi.”

¹³⁻¹⁴ Kamaina bi Mousis tausaguna Diyosuwa vaitena a vononoġa, oya saġaina aubaina. Tana waibabada i giuwedina gado, “Niga ġome ko labelabemai eete ka yovo munaġa lisimimo. Elon bi Uwa ba niga vaitemi bamoda aiyai ena pilipili ba ya nawa lisidimo te sa kadidimani.” Ġome Mousis bi Diyosuwa Maimaituwa ena oya saġaina ai tubu.

¹⁵ Mousis i saġa i nawa Maimaituwa ena oya dabanemo bi giyou pwapwatana oyana i sumatawi. ¹⁶ Bi BADA namalina i yovo Sainai oyana dabanemo bi giyou i kenana eete laġan 6 a kovi. Bi laġan wai 7-nemo giyou noponaġa BADA, Mousis i giuwe te ya nato lisinemo. ¹⁷ Bi Islael lavedi BADA namalina oya dabanemo a kita saġe maibena kai vavanina, ġemoġemotina dobu ya kala ġosa. ¹⁸ Mousis oya i saġai te giyou noponemo i sola nawa. Bi oyanemo i miyana laġan 40 bi dudubala 40.

✧ **24:8:** Met 26:28; Mak 14:24

25

Maimaituwa ena palai waiyawa ġalana wailovelovena

Maimaituwa Mousis i giuwe te lava ya giuwedi te edi puyo mwali tabudi bi tabudi sa natomedi Maimaituwa ena palai waiyawa voyyena aubaina.

⁸ BADA, Mousis i giuwena gado, “Islaël lavedi kwa giuwedi te waitaubanava palaina waiyawa sa ġala te tagu tedi waitedi ka miya. ⁹ Niga palaina nopona ba ena ġonaġona waitedi sa voyyedi, tagu yà wailovemna mainana.”

Waianina bogesina

¹⁰ Tedi akesiya kainemo bogesi sa voyyena ba lofana 110 sentamita, ena taba ba 66 bi kaidakina ba 66 sentamita. ¹¹ Bi bogesina nopona bi taulina matabuna gold gabugabu vuneġinemo sa pati yaġosi. ¹² Bi lin 4 ko voyyedi kewa ani laitatana. Lin labu niga nevanemo bi labu noko nevanemo. ¹³ Tam anikewana kai akesiyamo kwa voyyedi. Bi kewedi mododi goldimo kwa pati yaġosidi. ¹⁴ Bi tam kewa lin nopodimo kwa laitatedi anilauavala. ¹⁵ Niga kewedi ba lin nopodimo sa kena mote koma soluvaldi. ¹⁶ Laġannemo bogesina kwai kovina ba waianina ġakimidi tabetabedi labu dabedimo waġake gilugilumidi bogesina noponemo kwa sivu yovoġedi.

¹⁷ “Bogesi kuvuna goldimo kwa pati yaġosi. Mba kuvunana ba gebogebo ani noġotikamaġena gabuna. Lofana ba 110 sentamita bi tabana ba 66 sentamita. ¹⁸ Bi gold ko bibi waitabetabedi te kelubim aluwidi labu ko voyyedi. ¹⁹ Bi kuvu dabanemo aluwidi kwa pati waġemotidi, ġesau

isunemo bi ġesau isunemo. ²⁰ Kelubim aluwidi labu kwai moitodi te matedi gabu ġemota. Bi mabedi kuvuna sai kwesitawi bi sa kitakita yovoġe. ²¹ Kamaina bi ġakima tabetabedi dabe-dimo waiġake gilugilumidi bogesina noponemo kwa sivu yovoġedi bi kuvuna kwa vai te kwa kuvu. ²² Bi waianina bogesina kuvu dabanemo, gebogebo ani noġotikamaġena gabunemo kelubim labu gavogavodimo, tagu tam vaitem tai taubanava. Bi egu waiġake matabudi yà vitem Israeł lavedi aubaidi.”

Maimaituwa kota Mousis i giuwe te bainewa bena olta goldimo voivoiyena piupiu ani gabuna. Bi kwadam kaina lagana 7 ya voiyedi. Tana kota Mousis i giuwe bainewa palai waiyawa ya voiye. Bi noponemo nakanaka labu, guduboyo yai dawte te yai govegove. Bi kota i giuwe te blonsimo olta ya voiye ġamoġamo ani lausewasewayedi bi aboma dididiga ani launimakoġa.

28

Pilisi edi gala

¹ BADA, Mousis i giuwena gado, “Mousis niganana tinanatum Elon bi natunatum oloolotodi, Nadab, Abiu, Eliyesa bi Itama kwa natomedi. Tedi Israeł lavedi nopodimo tagu e vinedi te tedi wai pilisi noyana aubaigu sa voiye. ² Temi gala kipokipolidi bi waiwaiyawidi Elon aubaina ko voiyedi te laġannemo ya kotedina ba lava sa kita bi sa vivile. ³ Bi lava laulau vevewanidi tagu nuwauyauya e vitevitedina taudidi, kwai ġemotidi bi kwa giuwedi te pilisi galedi sa voiyedi

Elon aubaina. Bi tana pilisi noyanemo kwa vine kamaḡe te aubaigu yai pilisi.”

31

Maimaituwa ena palai tauvoiyena

¹ Kamaina bi BADA, Mousis i giuwena gado,
² “Kwai beyavaiya, tagu Uli natuna Besalel e vine. Tana ba Uwa itana tedi Diuda ena dam.
³ Tagu Aluwigumo tana ei wanavu bi lauवेवेव-wana nuwauyauya e vite te tana mwali matabudi ya voyedi. ⁴ Tana goldimo, silvemo bi blonsimo
⁵ ya lau vevewanayedi bi mwali tabudi bi tabudi kaimo bi ḡakimemo aluwidi sa tubuḡa.

⁶ “Bi tausaguna Oliyab Abisamak natuna, Den damnemo tagu e vine. Bi kota lava ḡesaudi vaitedi lauवेवेव-wana ena nuwauyauya e vitedi te tagu bai tam e giugiuwemna kwa giuwedi te niga kauwidi sa voyedi:

⁷ Egu palai waiyawa nopona ḡonaḡonana,
 waianina bogesina
 bi kuvuna gebogebo ani noḡotikamaḡena
 gabuna vaitedi sa voyedi.

⁸ Bi kota bena bi ena ḡonaḡona,
 kwadam kaina goldimo voivoiyena bi ena
 ḡonaḡona vaitedi.
 Bi olta piupiu ani gabuna bi ena ḡonaḡona
 vaitedi sa voyedi.

⁹ Bi sewasewa ani gabuḡosedi ena olta blon-
 simo voivoiyena ena ḡonaḡona vaitedi,
 bi ani launimakōḡa abomina kaina vaitena,

¹⁰ bi pilisi saḡasaḡa guletina Elon natunatuna vaitedi edi gala kipokipolidi bi waiwaiyawidi sa voyiyedi te sa kotedi bi pilisi noyana sa voyiye.

¹¹ Bi masi panepanena pilisi ani vine kamaḡedi aubaidi bi kota piupiu panepanena gabu waiyawa aubaina sa voyiyedi.

“Taulauvevewana lavedi ba niga mwalidi matabudi bainewa e giugiuwemna mainana sa voyiyedi.”

32

Israel lavedi kau natuna aluwina a voyiye bi a lauduneye

¹ ✧Sauginemo lava a kita te Mousis oyamo i miyamiya gulata ba tedi Elon lisinemo ai ḡemotidi bi a giuwena gado, “Niga olotona Idipmo i kapotiyovoda bi mote ta sibe te tana bai lisinemo i tubuḡa. Taunana aubaina tada maso maimaituwa te voyiye bi i lau etadoliyeda.”

² Kamaina bi Elon i giuwedina gado, “Mwanemwanemi, natunatumi oloolotodi bi waiwaivinidi beyedimo beya komakoma goldimo voivoiyedi ko kaikamakamaḡedi bi ko natomedi lisigumo.”

³ Kamaina bi lava matabudi beyedimo beya komakoma a kaikamakamaḡedi bi Elon a vite.

⁴ ✧Kamaina bi tana gold i legaudi te i gabu waiwelowelodi te kau natuna aluwina i voyiye. Laḡannemo lava matabudi koikoitauna a kitakita

ba a binauna gado, “Oo, mani Islael, niga maimaituwana taunana Idipmo i kapotiyovoda!”

⁵ Laḡannemo Elon lava edi yasisi i kitakita ba koikoitau matanemo olta i voiye bi lava i giuwedina gado, “Bokina ba BADA* ena soi ta voiye.”

⁶ Bokina olaolalemo lava edi sewasewa ḡamoḡamo ani gabuḡosa bi musala wainuwaḡemota aubaidi a natomedi. Kamaina bi a miya a kani, a tego bi a tegobu'uwa te a kauwa yabayababa.

⁷ Kamaina bi noke oya dabanemo BADA, Mousis i giuwena gado, “Kwa munaḡa makai, lava Idipmo kuna ka kapotiyovodina ba kauwa gebo-gebo otidi sa voivoiyedi. ⁸ Tagu eta kauwa e wailovedina a pale bi tabudiḡa sa nawanawa. Tedi taudiḡa edi koikoitau kau aluwina goldimo a voiye bi sa laulauduneye bi lisenemo sa laulausewasewa. Tedi a giu te mba maimaituwana taunana Idipmo i kapotiyovodi.”

⁹ BADA, Mousis i giuwena gado, “Niga lavedi e kita kauwedi te nopodi ḡaiḡaidi. ¹⁰ Mousis kwa kita kamaḡegu bi egu medi ya yovo lisidimo bi yà ḡosa kovidi. Bi tagu kaka yà voiyem te em tubulelesa sa wapa bi em dam dididiga ya tubuḡa.”

¹¹ Bi geḡa te Mousis, BADA, ena Maimaituwa i waibaḡa vavasaḡena gado, “Aee, BADA, niga tam em lava otidi, em ḡailisimo Idipmo kuna kapotiyovodi. Taunana aubaina mote kuma medi

* **32:5:** Niga ḡome ba waidiboḡemo BADA isana i vato yababe. Tedi edi koikoitau a voivoiyena lisenemo a soi.

bi kuma ḡosa kovidi. ¹² Bamoda kwa ḡosa kovidina ba Idip lavedi giudi sa vaiye bi sa giuna gado, ‘Egula, niga lavedi edi Maimaituwa noḡota gebogebona noponemo i saḡa, te i kapotiyovodi bi i nawedi kalakalalelemo bi i waipeki kovidi.’ Taunana aubaina medi kwa kaisako bi nuwam kwa vitale bi mote kuma ḡosa kovidi. ¹³ ✧ Tam isammo sauga bagibagina Eiblaḡam, Aisik bi Deikap lisidimo kuna voivoiyena taudidi kwa noḡotidi. Tedi lisidimo niga mainana kuna giu, ‘Tagu kaka emi tubulelesa wapawapa otidi, yà vitemina maibena kipola galewemo. Bi kota kuna giu te niga doḡana matabuna temi yà vitemi te emi tubulelesa sai taniwage.’ ¹⁴ Kamaina bi BADA ena noḡota i vitale bi Islael lavedi mote i waipekidi.

¹⁵ Ḡome Mousis ḡakima tabetabedi labu i avala bi i yovo munaḡa oya pakanemo. Bi mba ḡakimidi kalodimo bi taulidimo Maimaituwa ena waiḡake i gilumidi. ¹⁶ Niga ḡakimidi tabetabedi labu ba Maimaituwa nima otinemo i voiyedi bi i gilumidi.

Elon Islael lavedi i wai wavudi

¹⁹ Laḡannemo Mousis oyamo i munaḡa yovo ḡalavumo nuwana tava ba koikoitau kau natuna goldimo a voivoiyena a bigabigaye i kitedi. Ḡome i medi gulata bi ḡakima tabetabedi labu i ava'avalana, i pwalagedi bi ai dou kivikividi. ²⁰ Tana koikoitauna i vai bi kaimo i gabu, i dougudaguda te i waila kovu bi gaubemo i ḡini

✧ **32:13:** Pak 22:16,17, 17:8

yovoḡe, i gwadai bi Israeḡ lavedi i lau egelidi te a tego.

²¹ Ḡome tana Elon i giuwena gado, “Niga lavedi bai kauwinemo nuwam a liuwe bi kunai aninedi te niga gebona dididiga a voiye?”

²² Bi Elon ena giu i waimunena gado, “Aee egu bada, lisigumo kuma medi. Niga lavedi edi yawasana ba tam kuna sibe, tedi gebo voiyeḡa lisidimo ba i tekateka. ²³ Tedi niga mainana a giuwegu, ‘Niga olotona Idipmo i kapotiyovoda bi mote ta sibe te tana bai lisinemo i tubuḡa. Tau-nana aubaina tam maso maimaituwa aubaida kuna voiye te i lau etadoliyeda.’ ²⁴ Taunana aubaina tagu e giuwedina gado, ‘Mabai beyakomakoma goldimo voivoiyedi lisimimo ko kaikamaḡedi.’ Bi a vitegu te tagu kaimo e gabudi bi koikoitau kau natuna i laumaḡata.”

²⁵ Mousis, i kita te Elon mote luvana lava ima labedi. Bi a voiye munagaḡedi te edi ḡaviya edi waikitamo ba ani waigwaigwai. ²⁶ Kamaina bi Mousis ḡalavu lovolovotavinemo i moito bi i binauna gado, “Mabai bi BADA ena yawanimo ba lisigumo ko nato!” Kamaina bi Livai damna noponemo ooloto a nato lisinemo ai ḡemotidi.

²⁷ Kamaina bi Mousis oolotodi i giuwedina gado, “BADA Israeḡ edi Maimaituwa niga mainana i giu, ‘Matabumi emi kepata ko soluvaidi bi ḡalavu isuna te isuna ko nawa yaḡosi bi emi dam, valevaletimi bi emi lava koi pekidi.” ²⁸ Livai damna oolotodi Mousis kalinana a voteyeteye bi mba laḡanna ḡemotinemo lava wapana 3,000 ai pekidi. ²⁹ Mulinemo Mousis mba oolotodi i giuwedina gado, “Temi BADA kona voteyateyae bi

kauwa didimanina kona voiye te natunatu otimi bi emi lava konai pekidi. Taunana aubaina BADA i kavisuvisumi bi i vine kamaḡemi te pilisi noyana ko voiye.”

³⁰ Laḡan i sako Mousis lava i giuwedina gado, “Temi ba kauwa gebogebo otina kona voiye. Tagu yà munaḡa oyamo BADA lisinemo bi yài baḡa lubu te male emi gebogebo ya noḡotikamaḡedi.”

³¹ Kamaina bi Mousis i saḡa i nawa BADA lisinemo bi i waibaḡana gado, “Aiyo! Niga lavedi ba kauwa gebogebo otina a voiye. Tedi taudiḡa edi maimaituwa goldimo a voiye bi a laulauduneye. ³² Taunana aubaina niganana yà waibaḡam te edi gebogebo maso kuna noḡotikamaḡe. Bi bamoda geḡa ba kamaina te em buka noponemo em vinevine isedi kuna gilugilumidina bi tagu isagu kwa yasaḡi kamaḡe.”

³³ Bi BADA, Mousis ena giu i waimunena gado, “Geḡa, aiyai gebogebo lisigumo i voivoiyena tana taunana isana egu bukamo yà kaikamaḡe.

³⁴ Mousis kwa nawa bi egu lava kwa lau etadoliyedi te dobu e giugiuwemnemo ḡome kwa tavaitedi. Bi tagu egu aneya tam yai etadoliyem. Bi laḡannemo egu kovoḡa laḡanna ya tavana, kaka mba lavedi edi gebogebo dabanemo yà kovoḡidi.”

³⁵ Kamaina te ena kovoḡa saugina i tava bi sida gebogebo otidi i vitedi. Banina tedi Elon a giuwe te kau natuna goldimo i voiye bi a laulauduneye.

34

Mousis ḡakima tabetabedi labu valivaliudi i voiyedi

¹ BADA, Mousis i giuwena gado, “Tam ḡakima tabetabedi labu kwa bwalidi maibena dolinemo kuna wai doukivikidina bi mododimo giudi ḡemotidi yà gilumidi. ² Laḡan ya sako olaolalemo kwa vononoḡa bi kwa saḡa, Sainai oyana dabanemo bi ḡome tai taubanava.”

⁴ Kamaina bi Mousis ḡakima tabetabedi labu i bwali ḡavukidi kitedi maibena dolidolidi. Bi olaolalemo i avala bi i saḡa i nawa oya Sainai dabanemo BADA i giugiuwena mainana. ⁵ Ḣome Maimaituwa giyouḡa i yovo Mousis lisinemo bi isana i giu waimaḡati te tana BADA MIYAMIYA NONOḢINA. ⁶ ✧BADA, Mousis matanaḡa i nato i nawa bi i giuwena gado,

“Tagu BADA.

Tagu BADA taunana Maimaituwa lau
lauuwatoigu
bi lau laukivivisuvisugu.

Tagu mote medimedi makaigu.

Tagu egu ḡoe kenakena nonoḡina lava lisidimo i didiga gulata.

Bai e giugiuwapaena ba yà voiye.

⁷ Tagu egu ḡoe kenakena nonoḡina
tubulelesa matabudi lisidimo yà kamaḡati bi
edi kauwa waigebo
bi edi laukasāḡaiḡai yà noḡotikamaḡedi.

Bi kota mabai a dabodabokeguna,

ba natunatudi, iteitedi, nosinosidi bi
waḡewaḡedi yà kovogidi.”

✧ 34:6: Pot 20:5,6; Wai 7:9,10

⁸ Noi taunana te Mousis tuwapekana doğamo i waitupağwalige, iwana i taunoku bi ma vivilina Maimaituwa i lauduneye ⁹ bi i giuna gado, “Aee, BADA bamo te lisigumo kunai nuwavisuna ba vaitemai ta nawa, avena te niga lavedi a laukasagaiğai bi kamaina te tam ema gebogebo kwa noğotikamağedi bi kwai tauwemai te tama tam em lava.”

¹⁰ Gome BADA, Mousis i giuwena gado, “Kwai beyavaiya, tagu waianina Islael lavedi lisidimo ya voivoiye. Tagu kaka anisove kauwidi ya voyedi te mataotimimo ko kitedi. Niga kauwidi mote bamo mai dobu gesaudimo a tubuğa te lava a kitedi. Banina niga kauwidi aubaimi ya voivoiyedi te lava gesaudi sa vaiye bi sa naila.”

²⁸ Mousis oya dabanemo BADA vaitena a miyana lağan 40 bi dudubala 40, tana mote bai i kani bi i tego. Bi BADA ena waianina laivaliuna aubaina, waigake 10 gākima tabetabedimo i gilumidi.*

Mousis solana i namanamala

²⁹ Mousis oya Sainai dabanemo bi i munamu-nağa yovo ba waianina gilugilumidi gākimidi labu i avala. Tana Maimaituwa vaitena a waigiugiu aubaina solana i namanamali bi tana mote i sibe munağe. ³⁰ Bi nove Elon bi Islael lavedi Mousis solana a kita i namanamali ba lisenemo nawa a naila.

³¹ Kamaina bi Mousis, Elon bi Islael babadidi i yogedi a nato lisenemo bi i giuwedi. ³² Bi

* **34:28:** Ğibulu kalinanemo mote i laumağata kauwa te BADA i gilumi e Mousis.

kota Israel lavedi matabudi a tava lisinemo bi BADA ena wailovelove Sainai oyana dabanemo i gilugilumina i giuvitedi.

³³ Lağannemo Mousis lava lisidimo giu i wai-waikovi ba gala puselina i vai te solana i suma. ³⁴ Bi lağannemo palai waiyawemo i sola nawa BADA vaitena wai giugiu aubaina ba galana i kaikaikamağe. Bi kota i potiyovo te BADA ena wailovelove lava i giugiu vitedi. ³⁵ Bi lava tana solana namalina a kitakita ba gala i vai bi solana i sumasuma. Bi lağannemo i munağa BADA vaitena waigiugiu aubaina ba solana ani sumana i kaikaikamağe.

Bi Mosis puyo bi palai waiyawa ani kelina pulepuledi aubaidi te Israel lavedi i waibağedi. Kamaina bi pilipilisi edi gala waiwaiyawidi bi kota bai matabudi lava a tavitedi. Te luvana mba pulepuledimo mwali matabudi sa voiye kovid. Bi Diuda damnemo Besalel bi Oliyab bi ediya taulauvevewana waiwaivini bi olooloto bainewa Maimaituwa, Mousis i wailovena mainana palai pulepuledi a voiyedi.

40

Mousis lausewasewa aubaina lava i giuwedi bainewa Maimaituwa i wailoveyena mainana.

Palai waiyawa nopona a voiye kaukauwe

¹ BADA, Mousis i giuwena gado, ² “Nawalai dolidolina noponemo lağan waitubunemo, tagu egu palai waiyawa kwa soluwaivana. ³ Mulinemo waianina bogesina mba palaina noponemo kwa

sako, bogesina noponemo ba waiḡake 10 gilugilumidi. Kamaina bi ani waigovena guduboyo kwai dawe. ⁴ Niga nevanemo bena kwa avalu saḡe te kwai moito. Bi ena ḡonaḡona a voivoiyedina dabanemo kwa sivudi. Bi kota kwadam kaina kwa avalu saḡe te kwai moito. Bi dabediḡa kwadam kwa sivunawedi.

⁵ “Bi olta piupiu anigabuna goldimo voivoiyena kwa avalu saḡe te waianina bogesina matanemo kwai moito. Kaka palai waiyawa mataetinemo guduboyo kwai dawe gudu. ⁶ Bi egu palai waiyawa didiyauna mataetinemo olta sewasewa ani gabuḡosedi kwai moito. ⁷ Bi gavogavodimo aboma nima anikoḡana kwai moito bi gauba kwai wanavu. ⁸ Niga mwalidi bi palai waiyawa kwa tonu kwaivivilidi. Kaka bi gala kwai dawedawedi. Bi tonu mataetinemo guduboyo kwai dawe gudu.

⁹ “Tam masi waiwaiyawina kwa vai bi palai waiyawa kwa kailolo bi nopona ena ḡonaḡona matabuna kwa kailolodi. Niga kauwinemo mwali matabudi BADA kwa vite te saila waiyawa. ¹⁰ Bi kota sewasewa ani gabuḡosana olta ena ḡonaḡona vaitedi kwa kailolodi. ¹¹ Bi ani launimakōḡa abomina bi kaina vaitena kwa kailolodi te saila waiyawa.

¹² “Bi Elon natunatuna vaitedi kwa natomedi palai waiyawa mataetinemo te gaubemo kwa koḡedi. ¹³ Ḡome gala waiyawa kwa legau bi Elon kwai kote bi masi waiwaiyawina kwa vai te dabanemo kwa ḡini te pilisi noyana ya voiye aubaigu. ¹⁴ Bi natunatuna oololotodi vaitedi kwa natomedi bi pilisi galedi kwai kotedi. ¹⁵ Bainewa

tamedi masi waiwaiyawinemo kuna ġinġinina mainana kota natunatuna dabedimo kwa ġinidi, te tedi bi edi tubulelesa sai pilisi bi aubaigu sai taupaula.” ¹⁶ BADA ena giu vavasaġa luvanemo, mainana Mousis mwali matabudi i voiye kovidi.

¹⁷ Kwalabu wailabuna nawalai dolidolinemo tedi palai waiyawa a solu waivana. ¹⁸ Mousis duġu ani wai moitodi i vononoġedi bi i waimoitodi. Kamaina bi panibala bi foi i sivu saġedi. ¹⁹ Kaka bi palai a solu waivana bi ġesauna ġamoġamo kwapinemo voivoiyena dabanemo ai lau tawi.

²⁰ Kamaina bi Mousis ġakima tabetabedi labu i legaudi bi waianina bogesinemo i sivu yovoġedi. Mulinemo kewa i legau bi waianina bogesina lindi nopodiġa i laitatedi. Kaka bi gebo ani noġotikamaġena kuvuna i vai bi bogesina i kuvu. ²¹ Ġome tana waianina bogesina i avali saġe palai waiyawa noponemo bi gabu waiwaiyawinemo i waimiyeni. Kaka bi guduboyo i waidawe te i gudu ġavuki, BADA kalinana luvanemo.

²² Kota mainana bena i avali saġe palai waiyawa noponemo bi guduboyo mulitaulinemo, aibadabada yawaninemo i waimoito. ²³ Kamaina bi buledi Maimaituwa vitevitena i legau bi benana dabanemo i sivudi, BADA kalinana luvanemo.

²⁴ Kamaina bi kwadam kaina i avali saġe palai waiyawa noponemo bi nove yaloussa yawaninemo i wai moito. ²⁵ Tana BADA matanemo niga kwadamdi i waitunidi. Tana kalinana luvanemo.

²⁶ Bi kota tana olta goldimo voivoiyena piupiu ani gabuna guduboyo matanemo i wai moito.

²⁷ Bi dabanemo piupiu i gabu te panena i saḡa i nawa, BADA kalinana luvanemo. ²⁸ Kamaina bi palai waiyawa mataetinemo guduboyo i wai dawe.

²⁹ Bi niga palaina waiyawa mataetinemo Mousis olta i wai moito sewasewa ani gabu ḡosedi. Bi dabanemo tana sewasewa musala bi witi i gabuḡosedi. Bainewa BADA i giugiuwena mainana.

³⁰ Bi kota tana ani launima koḡa abomina i avali saḡe te palai waiyawa mataetina bi olta poudimo i waimoito. Bi gauba i ḡini yovoḡe anilau nimakoḡa aubaina. ³¹⁻³² Laḡannemo Mousis, Elon bi natunatuna vaitedi palai waiyawa noponemo sa sola nawana ba nimedi bi kaḡedi sa geikoḡa. Bi laḡannemo olta dabanemo sewasewa gabuna aubaina ba nimedi bi kaḡedi sa gei koḡedi. BADA ena giuvavasaḡa luvanemo.

³³ Palai waiyawa bi olta Mousis i tonu kwai-vivili. Kaka bi tonunemo gala i waidawe kwai-vivili te i waitaubanava. Mulinemo tana tonu mataetina guduboyo i waidawe. Niga mainana Mousis noya matabuna i waikovi.

BADA namalina palai waiyawa i suma tawi

³⁴ ✧Kamaina bi giyou palai waiyawa i suma tawi. Bi BADA namalina palai waiyawa nopona i waiwanavu. ³⁵ Taunana aubaina Mousis mote i sola nawa. Banina giyou kaikana i yovo palai waiyawa dabanemo. Bi BADA namalina palai nopona i waiwanavu.

✧ **40:34:** 1 Ġali 8:10,11; Ais 6:4

³⁶ Bi laḡannemo giyou i nuwa lageta bi i nawanawa ba Israel lavedi a vavawata. ³⁷ Bi laḡannemo bi giyou palai waiyawa dabanemo mainana i kenakena ba tedi a miyamiya. ³⁸ Israel lavedi edi babala noponemo ba suwalemo BADA ena giyou a kitakita palai waiyawa dabanemo. Bi dudubalemo ba giyou noponemo kai yanana a kitakita.

Buk Baibel long Kakabai
Portions of the Holy Bible in the Kakabai language of
Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Kakabai long Niugini

copyright © 2010-2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kakabai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-06-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 9 Oct 2020

8614ef9e-7279-5fda-a20a-4c1b45b2f51a